

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/101/2001

POGLĄDY NA TEMAT INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LIPIEC 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W ciągu ostatniego miesiąca nie zmieniła się istotnie liczba zwolenników integracji Polski z Unią Europejską - za wejściem do UE nadal opowiada się nieco ponad połowa ankietowanych (53%). Nieznacznie zmniejszyła się grupa przeciwników tego procesu. Jest ich obecnie 25% (w porównaniu z sondażem czerwcowym oznacza to spadek o 4 punkty), a 22% respondentów (wzrost o 5 punktów) nie ma wyrobionego zdania na ten temat.
- ◆ Motywując poparcie dla integracji badani zwykle wymieniają płynące z niej korzyści gospodarcze. W polskim społeczeństwie silnie rozpowszechnione jest przekonanie o korzystnym wpływie integracji na ogólną sytuację kraju. Również przeciwnicy integracji najczęściej uzasadniają swój sprzeciw czynnikami gospodarczymi. Ich uprzedzenia względem UE i procesu integracyjnego są jednak stosunkowo często niesprecyzowane. Dotyczy to zresztą także zwolenników integracji.
- ◆ Blisko dwie trzecie ankietowanych (65%) sądzi, że po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej potrzebny jest okres przejściowy, w czasie którego obywatele z krajów UE nie mieliby prawa kupować w Polsce ziemi. Przeciwnego zdania jest 21% badanych, a 15% nie wyraża opinii w tej sprawie. Spośród osób opowiadających się za postawieniem przez polskich negocjatorów takiego żądania dwie trzecie (65%) sądzi, że powinien to być okres krótszy niż 18 lat. Za okresem 18-letnim lub dłuższym opowiada się 19% tej grupy respondentów.
- ◆ Zdecydowana większość badanych (73%) sądzi, że nasz rząd nie powinien akceptować propozycji wprowadzenia 7-letniego okresu przejściowego, w czasie którego obywatele z państw kandydujących do Unii nie mogliby podejmować pracy na terenie krajów Piętnastki. Za przyjęciem przez rząd takiego warunku opowiada się 11% respondentów.
- ◆ Zarówno w kwestii nabywania ziemi, jak i w sprawie swobody podejmowania pracy Czesi nieco częściej niż Polacy gotowi są na ustępstwa wobec postulatów Unii Europejskiej.

Obecnie krystalizują się stanowiska zarówno Polski, jak i Unii Europejskiej w sprawie okresów przejściowych w dwóch kontrowersyjnych kwestiach - dostępu Polaków do unijnego rynku pracy oraz możliwości nabywania w Polsce ziemi przez cudzoziemców. Propozycje Unii Europejskiej to siedmioletni okres ochronny na handel ziemią w krajach kandydackich i siedmioletni (dwuletni z możliwością przedłużenia go o trzy lata i ewentualnie następne dwa) okres przejściowy w dostępie obywateli nowych krajów członkowskich do rynku pracy UE. Polski rząd stoi na stanowisku, że na zakup gruntów rolnych w Polsce przez obywateli UE powinno obowiązywać osiemnastoletnie moratorium, a dostęp do unijnego rynku pracy powinniśmy uzyskać od pierwszego dnia członkostwa w tej organizacji.

W lipcowym badaniu¹ poruszyliśmy dwie kwestie związane z procesem akcesyjnym. Po pierwsze, interesowały nas motywy poparcia lub odrzucenia europejskiej orientacji, po drugie - podjęliśmy problemy akceptacji okresów przejściowych w kontrowersyjnych sprawach i oczekiwań badanych co do długości tych okresów.

POPARCIE DLA INTEGRACJI

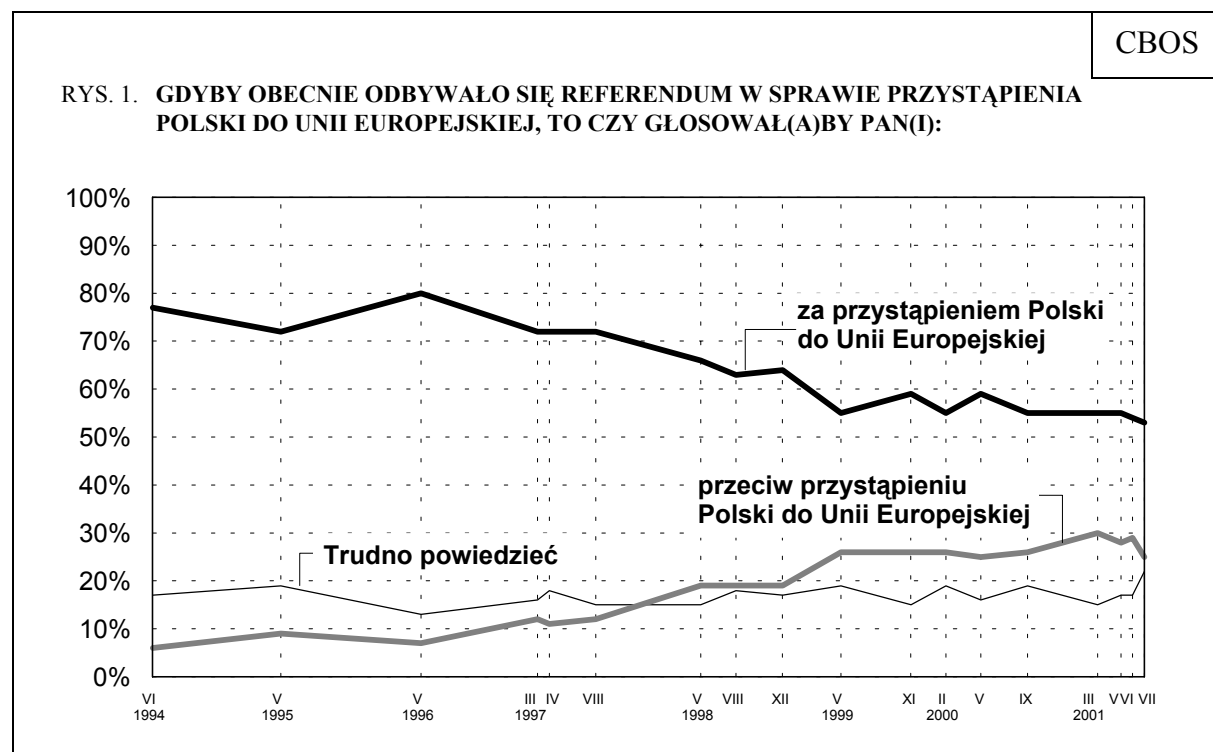
W ciągu ostatniego miesiąca nie zmieniła się istotnie liczba zwolenników integracji Polski z Unią Europejską - za wejściem do UE nadal opowiada się nieco ponad połowa ankietowanych (53%). Nieznacznie zmniejszyła się grupa przeciwników tego procesu. Jest ich obecnie 25% (w porównaniu z sondażem czerwcowym oznacza to spadek o 4 punkty),

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (134) przeprowadzono w dniach 6-9 lipca 2001 roku na 1015-osobowej reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

a 22% respondentów (wzrost o 5 punktów) nie ma wyrobionego zdania na ten temat. Poparcie dla integracji europejskiej na poziomie ponad połowy badanych jest stabilne i utrzymuje się od ponad dwóch lat.

Tabela 1

Gdyby obecnie odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań																	
	VI 1994	V 1995	V 1996	III 1997	IV 1997	VIII 1997	V 1998	VIII 1998	XII 1998	V 1999	XI 1999	II 2000	V 2000	IX 2000	III 2001	V 2001	VI 2001	VII 2001
	w procentach																	
- za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	77	72	80	72	72	72	66	63	64	55	59	55	59	55	55	55	54	53
- przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej	6	9	7	12	11	12	19	19	19	26	26	26	25	26	30	28	29	25
Trudno powiedzieć	17	19	13	16	18	15	15	18	17	19	15	19	16	19	15	17	17	22

Spośród głównych ugrupowań politycznych najbardziej proeuropejski elektorat ma Platforma Obywatelska. Potencjalni wyborcy lewicowej koalicji SLD-UP i prawicowej AWSP nie różnią się w opiniach na temat akcesu Polski do Unii Europejskiej - w obu grupach przeważają zwolennicy integracji. Także wśród potencjalnych wyborców Prawa i Sprawiedliwości przeważa poparcie dla tego procesu. Jedynie w elektoracie PSL więcej jest przeciwników integracji niż zwolenników.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty ugrupowań politycznych*	Czy w referendum głosował(a)by Pan(i)**:	
	za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej	przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej
	w procentach	
PO	81	12
AWSP	58	25
SLD-UP	58	26
PiS	44	12
PSL	32	44
Niezdecydowani	53	25
Niezamierzający wziąć udziału w wyborach	46	24

* Nie uwzględniono partii, których elektoraty są zbyt małe z punktu widzenia wiarygodności danych reprezentatywnych

** Pominęto „trudno powiedzieć”

W pytaniu otwartym poprosiliśmy badanych o podanie motywów głosowania za lub przeciw przystąpieniu Polski do UE. Następnie pogrupowaliśmy odpowiedzi w kategorie uwidocznione w poniższym zestawieniu.

Po stronie korzyści z integracji największą rolę zdają się odgrywać kwestie gospodarcze. W polskim społeczeństwie silnie rozpowszechnione jest przekonanie o korzystnym wpływie integracji na ogólną sytuację kraju. Również przeciwnicy integracji najczęściej motywują swój sprzeciw czynnikami gospodarczymi. Ich uprzedzenia do Unii Europejskiej i procesu integracyjnego są jednak stosunkowo często niesprecyzowane.

CBOS	
Motywy głosowania za przystąpieniem Polski do UE	N=790
Dobro kraju (ogólnie)	27%
Poprawa sytuacji gospodarczej (ogólnie)	19%
Poprawa na rynku pracy	19%
Konkretne korzyści gospodarcze	6%
Możliwość swobodnego podróżowania	6%
Odpowiedzi wskazujące na nieuchronność integracji	6%
Wzrost znaczenia Polski w świecie	3%
Dotacje z UE	2%
Bezpieczeństwo kraju	2%
Ogólne poparcie dla współpracy międzynarodowej	2%
Inne powody głosowania za przystąpieniem do UE	5%
Motywy głosowania przeciwko przystąpieniu Polski do UE	
Zagrożenia gospodarcze	6%
Ogólne uwagi negatywne o UE	6%
Nieprzygotowanie kraju	5%
Ogólne uwagi negatywne o procesie integracyjnym	5%
Obciążenia dla kraju, ujemny bilans zysków i strat	4%
Sytuacja w rolnictwie	4%
Bezrobocie, zagrożenia dla rynku pracy	3%
Niższy status Polski i Polaków po przystąpieniu naszego kraju do UE	3%
Pogorszenie materialnych warunków życia	2%
Utrata suwerenności	2%
Wyprzedaż ziemi cudzoziemcom	1%
Bezczelowość zabiegów	1%
Inne powody głosowania przeciwko przystąpieniu Polski do UE	2%
Trudno powiedzieć	2%

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wymienić więcej niż jeden powód.

Odpowiedzi procentowane do ogółu badanych deklarujących głosowanie w ewentualnym referendum w sprawie przystąpienia Polski do UE.

Najczęściej wymienianym motywem głosowania za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej jest dobro kraju rozumiane ogólnie. Ponad jedna czwarta badanych deklarujących głosowanie w referendum (27%) sądzi, że integracja z Unią będzie *korzystna dla Polski, jest szansą na lepszą przyszłość, a Polska dużo zyska*.

Blisko jedna piąta deklarujących udział w referendum (19%) motywuje poparcie dla wejścia Polski do UE oczekiwaną poprawą sytuacji gospodarczej, opisywaną jednak w kategoriach ogólnych. Taka sama grupa wymienia większe możliwości znalezienia zatrudnienia i dostęp do europejskiego rynku pracy. Nieco mniej osób wskazuje na konkretne korzyści gospodarcze, jakie nasz kraj może odnieść po przystąpieniu do UE, na przykład takie, jak: *dofinansowanie rolnictwa, budowa autostrad, rozwój turystyki*.

Kolejnym powodem wymienianym przez 6% badanych deklarujących głosowanie w referendum jest możliwość swobodnego podróżowania, korzystania z otwartych granic (poza dostrzeganiem możliwości podejmowania pracy, co zostało zaliczone do osobnej kategorii odpowiedzi). Wydaje się, że mimo zniesienia obowiązku wizowego do państw UE ciągle jeszcze w świadomości dużej grupy badanych podróże na zachód kontynentu wiążą się z ryzykiem niewpuszczenia do kraju docelowego.

Mniejsze grupy badanych wymieniają takie powody, jak: wzrost znaczenia Polski w świecie czy umocnienie bezpieczeństwa kraju, co może wynikać z przekonania, że *wspólna Europa wyeliminuje wybuch wojny*. Niektórzy respondenci motywują swoje poparcie dla integracji ogólnie przychylnym stosunkiem do współpracy międzynarodowej (*jestem zwolennikiem łączenia krajów; jestem za tym, żeby narody się zbliżyły*).

Niektórzy badani wskazywali na nieuchronność, bezalternatywność integracji (*jest to konieczność chwili, jedyna możliwość*). Stosunkowo nieliczni natomiast argumentowali swoje poparcie oczekiwanymi dotacjami z UE.

Główne argumenty przeciwników procesu integracji można podzielić na dwie grupy. Po pierwsze, niektórzy badani dostrzegają potencjalne niebezpieczeństwa dla gospodarki kraju wiążące się z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Po drugie, część respondentów wyraża uogólnioną, nieskonkretyzowaną niechęć do UE lub procesu integracyjnego.

Zagrożenia gospodarcze to najczęściej brak konkurencyjności polskich przedsiębiorstw (*nasz towar nie będzie się liczył, nastąpi zalew towarów z zagranicy*). Niektórzy badani są przekonani, że obciążenia dla Polski będą nadmierne (*Polska poniesie koszty, straci*). Inni dostrzegają przede wszystkim niebezpieczeństwa grożące polskiemu rolnictwu (*UE zniszczy polskie rolnictwo*) lub widzą zagrożenia na rynku pracy, a nawet zagrożenie biedą.

Mniej więcej co siedemnasty respondent deklarujący udział w referendum (6%) ma niesprecyzowane, ale wyraźnie negatywne zdanie na temat UE. Pojawiają się tu stwierdzenia takie, jak: *niczego dobrego nie można się po UE spodziewać, chcą nas wykorzystać*. Zbliżony odsetek (5%) wyraża ogólnie negatywną opinię na temat samego procesu integracyjnego (*nie podoba mi się to*).

Pewna grupa badanych w zasadzie skłonna byłaby poprzeć integrację z UE, lecz uważa, że w tej chwili jest na to za wcześnie, ponieważ *kraj jest nieprzygotowany, nie dorośliśmy*.

Bardzo nieliczni respondenci motywują swój sprzeciw wobec integracji obawą przed utratą suwerenności państwa, tym, że Polska będzie odgrywała drugoplanową rolę, lub też obawą przed wykupem ziemi przez cudzoziemców.

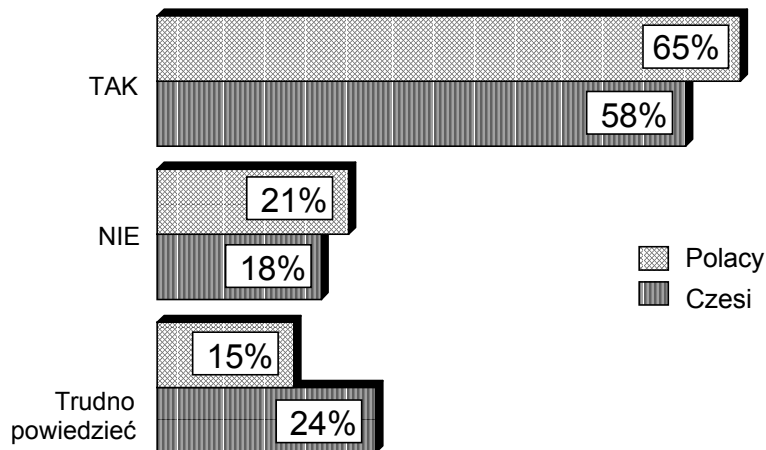
AKCEPTACJA OKRESÓW PRZEJŚCIOWYCH

Blisko dwie trzecie ankietowanych (65%) sądzi, że po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej potrzebny jest okres przejściowy, w czasie którego obywatele z krajów UE nie mieliby prawa kupować w Polsce ziemi. Przeciwnego zdania jest 21% badanych, a 15% nie wyraża opinii w tej sprawie.

Pytanie na ten temat zadano także w Czechach². Mimo ciągle żywego problemu Niemców Sudeckich, mniejszy odsetek Czechów niż Polaków widzi potrzebę stosowania okresu przejściowego dotyczącego nabywania ziemi.

² Sondaż w Czechach (CVVM) przeprowadzono w dniach 2-7 lipca 2001 roku (N=1069).

RYS. 2. CZY SĄDZI PAN(I), ŻE POTRZEBNY JEST OKRES PRZEJŚCIOWY, W CZASIE KTÓREGO OBYWATELE KRAJÓW UNII EUROPEJSKIEJ NIE MIELIBY PRAWA KUPOWAĆ W POLSCE [W CZECHACH] ZIEMI JUŻ PO WSTĄPIENIU POLSKI [CZECH] DO UE?

Pozycja społeczna badanych, mierzona poziomem wykształcenia i wysokością osiąganych dochodów, nie ma istotnego związku z poglądami na tę kwestię. Wśród rolników zaznacza się nieco silniejsze niż u innych poparcie dla takich rozwiązań - trzy czwarte z nich opowiada się za okresem ochronnym.

Wydaje się, że rządowa propozycja 18-letniego okresu przejściowego jest - w opinii przeważającej części społeczeństwa - wygórowana. Spośród osób opowiadających się za postawieniem przez polskich negocjatorów takiego żądania dwie trzecie (65%) sądzi, że powinien to być okres krótszy niż 18 lat. Za okresem 18-letnim lub dłuższym opowiada się 19% tej grupy badanych.

Zarówno w Polsce, jak i w Czechach za okresem przejściowym nie dłuższym niż 10 lat opowiada się po 56% respondentów dostrzegających w ogóle potrzebę wprowadzenia takiego okresu.

Średni okres ochronny postulowany przez Polaków to 12 lat. Jeżeli uwzględnimy badanych opowiadających się za rezygnacją z ochrony ziemi przed nabywcami z zagranicy i przyjmiemy, że postulują oni niewprowadzanie okresu ochronnego, średnia oczekiwana długość okresu przejściowego wynosi 9 lat.

Tabela 3

Jak długi okres jest, Pana(i) zdaniem, potrzebny?	Polacy (N=637)	Czesi (N=609)
	w procentach	
1 - 5 lat	20	19
6 - 10 lat	36	37
11 - 15 lat	9	3
16 - 20 lat	14	5
21 lat i więcej	5	22
Trudno powiedzieć	16	14

Odsetki obliczono od liczby badanych uważających, że okres przejściowy jest potrzebny

Polacy są zdecydowanie przeciwni okresowi przejściowemu, w czasie którego nie mogliby podejmować pracy w innych krajach Unii Europejskiej już po wstąpieniu Polski do tej organizacji. Oceniając zasadność wprowadzenia sugerowanego przez UE siedmioletniego okresu ograniczeń 57% Polaków uważa, że jest on niepotrzebny, a dalsze 15% - że trwałby znacznie dłużej niż potrzeba. Wyraźnie mniejsze grupy sądzą, że taki okres przejściowy byłby odpowiedni (6%) lub trochę dłuższy niż potrzeba (6%).

Tabela 4

W krajach Unii Europejskiej, a także w Komisji Europejskiej pojawiły się propozycje, aby obywatele z państw kandydujących do Unii (w tym z Polski i Czech) nie mogli przez siedem lat podejmować pracy na terenie krajów obecnie należących do tej organizacji. Czy uważa Pan(i), że taki okres przejściowy byłby:	Polacy	Czesi
	w procentach	
– odpowiedni	6	7
– trochę dłuższy niż potrzeba	6	17
– znacznie dłuższy niż potrzeba	15	18
– niepotrzebny	57	45
Trudno powiedzieć	16	13

Zdecydowana większość Polaków (73%) sądzi, że nasz rząd nie powinien akceptować propozycji wprowadzenia siedmioletniego okresu przejściowego, w czasie którego obywatele z państw kandydujących do Unii nie mogliby podejmować pracy na terenie krajów Piętnastki.

Za przyjęciem przez rząd takiego warunku opowiada się 11% respondentów. Czesi nieco rzadziej niż Polacy występują przeciwko okresowi utrudnień w podejmowaniu pracy (69%), nieco częściej zaś zgadzają się na taki okres (15%).

Tabela 5

Czy sądzi Pan(i), że rząd polski powinien zaakceptować siedmioletni okres przejściowy, w czasie którego Polacy nie mogliby pracować w innych krajach UE już po wstąpieniu do tej organizacji?	Polacy	Czesi
	w procentach	
Zdecydowanie tak	3	2
Raczej tak	8	13
Raczej nie	26	32
Zdecydowanie nie	47	37
Trudno powiedzieć	16	16

★

★

★

Mimo że poparcie dla integracji naszego kraju z Unią Europejską jest stabilne, Polacy motywują je w dużym stopniu ogólnymi, nieskonkretyzowanymi przekonaniami o dobrodziejstwie tego procesu dla Polski. Ważne miejsce wśród powodów, dla których respondenci popierają integrację, zajmują postrzegane możliwości, jakie przyniesie dostęp do unijnego rynku pracy. W związku z tym Polacy bardzo niechętnie odnoszą się do projektu okresu przejściowego w tej kwestii. Z drugiej strony wydaje się, że rządowa propozycja 18-letniego moratorium na zakup ziemi przez cudzoziemców jest - w opinii społeczeństwa - wygórowana. Stosunkowo nieliczni badani opowiadają się za tak długim okresem przejściowym.

Opracował
Michał WENZEL

A N E K S

Tabela 1. Gdyby w Polsce odbywało się referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, to czy głosował(a)by Pan(i):
1 - za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej; 2 - przeciw przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	25	22	1015
Płeć				
Mężczyźni	56	25	19	481
Kobiety	50	25	25	534
Wiek				
18-24 lat	65	18	17	145
25-34	49	30	21	179
35-44	51	28	21	199
45-54	51	28	21	212
55-64	53	27	20	114
65 lat i więcej	50	16	33	166
Miejsce zamieszkania				
Wies.	44	29	27	375
Miasto do 20 tys.	62	24	14	107
20-100 tys.	58	21	20	205
101-500 tys.	59	21	20	197
501 tys. i więcej mieszk.	54	23	23	132
Wykształcenie				
Podstawowe	42	30	28	263
Zasadnicze zawodowe	47	29	24	284
Średnie	60	21	20	378
Wyższe	76	16	8	88
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	85	9	5	58
Prac.umysł.hiż.szczebła	53	21	26	82
Pracownicy fiz.- umysł.	55	28	17	74
Robotnicy wykwalifikowani	47	31	22	84
Robotnicy niewykwalifik.	58	24	18	44
Rolnicy	23	50	27	65
Pracujący na własny rach.	48	38	14	60
Bierni zawodowo				
Rencistów	47	28	25	100
Emeryci	48	22	31	191
Uczniowie i studenci	71	13	16	70
Bezrobotni	63	21	17	138
Gospodynie domowe i inni	42	22	36	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	24	17	151
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	57	21	21	81
sekt. pryw. poza rolnict.	52	30	17	173
prywatnym gosp. rolnym	36	42	22	92
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	46	36	18	117
276-399	46	32	22	89
400-549	60	23	17	180
550-799	53	24	23	143
Powyżej 799 zł	67	16	17	181
Ocena własnych war. mater.				
Złe	43	32	25	353
Średnie	55	23	22	454
Dobre	64	18	18	207
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	60	15	25	54
Raz w tygodniu	50	26	25	516
1-2 razy w miesiącu	55	29	16	164
Kilka razy w roku	54	23	23	175
W ogóle nie uczestniczy	61	22	17	103
Poglądy polityczne				
Lewica	52	29	19	310
Centrum	57	24	19	283
Prawica	60	19	21	198
Trudno powiedzieć	44	25	32	224

Tabela 2. Czy sędzi Pan(i), że potrzebny jest okres przejściowy, w czasie którego obywatele krajów Unii Europejskiej nie mieliby prawa kupować w Polsce ziemi już po wstąpieniu Polski do UE?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	65	21	15	1012
Płeć				
Mężczyźni	66	22	11	481
Kobiety	63	19	18	530
Wiek				
18-24 lat	59	24	17	145
25-34	64	25	11	179
35-44	67	22	12	197
45-54	66	21	12	212
55-64	68	18	14	114
65 lat i więcej	63	13	24	165
Miejsce zamieszkania				
Wies	64	18	18	373
Miasto do 20 tys.	61	29	11	107
20-100 tys.	70	15	15	204
101-500 tys.	59	24	17	197
501 tys. i więcej mieszk.	69	25	6	132
Wykształcenie				
Podstawowe	61	16	23	263
Zasadnicze zawodowe	61	25	14	284
Średnie	69	19	11	375
Wyższe	67	26	7	88
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	72	19	9	58
Prac.umysł.niż.szczebła	76	12	12	82
Pracownicy fiz.-umysł.	70	23	7	74
Robotnicy wykwalifikowani	64	26	10	82
Robotnicy niewykwalifik.	64	23	13	44
Rolnicy	74	15	11	64
Pracujący na własny rach.	65	25	10	60
Bierni zawodowo				
Renciści	59	22	20	99
Emeryci	68	13	19	191
Uczniowie i studenci	60	28	12	70
Bezrobotni	54	28	19	138
Gospodynie domowe i inni	55	20	25	48
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	71	18	11	151
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	68	22	10	81
sekt. pryw. poza rolnict.	69	23	9	172
prywatnym gosp. rolnym	71	13	16	91
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	61	27	13	117
276-399	68	17	15	89
400-549	67	21	12	179
550-799	68	18	14	143
Powyżej 799 zł	66	27	7	181
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	20	16	351
Średnie	64	21	15	452
Dobre	67	21	12	207
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	64	14	23	54
Raz w tygodniu	63	20	17	515
1-2 razy w miesiącu	69	21	10	163
Kilka razy w roku	65	21	14	174
W ogóle nie uczestniczy	67	25	8	103
Poglądy polityczne				
Lewica	71	18	11	310
Centrum	64	24	12	283
Prawica	69	20	11	196
Trudno powiedzieć	53	20	26	223

Tabela 3. Czy sądzi Pan(i), że rząd polski powinien zaakceptować siedmioletni okres przejściowy, w czasie którego Polacy nie mogliby pracować w innych krajach UE już po wstąpieniu do tej organizacji?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	8	26	48	16	1014
Płeć						
Mężczyźni	5	7	30	47	12	481
Kobiety	2	8	22	48	20	534
Wiek						
18-24 lat	4	7	27	54	9	145
25-34	4	7	24	55	10	179
35-44	2	7	28	46	16	199
45-54	4	7	22	49	18	211
55-64	3	11	26	41	20	114
65 lat i więcej	4	8	28	37	23	166
Miejsce zamieszkania						
Wies	4	7	23	46	19	374
Miasto do 20 tys.	4	11	32	43	11	107
20-100 tys.	2	6	22	59	11	205
101-500 tys.	6	8	26	40	20	197
501 tys. i więcej mieszk.	1	7	31	48	12	132
Wykształcenie						
Podstawowe	2	11	21	40	26	263
Zasadnicze zawodowe	3	5	27	50	15	284
Średnie	5	6	27	50	12	378
Wyższe	4	14	25	50	7	88
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	11	19	27	38	5	58
Prac. umysł. fiz. szczebla	7	7	26	52	8	82
Pracownicy fiz. - umysł.	3	7	24	50	16	74
Robotnicy wykwalifikowani	1	4	25	62	8	84
Robotnicy niewykwalifik.	10	6	32	33	18	44
Rolnicy	1	9	19	53	19	65
Pracujący na własny rach.	1	6	28	52	13	60
Bierni zawodowo						
Renciści	3	5	24	40	28	100
Emeryci	3	8	25	42	22	191
Uczniowie i studenci	3	8	35	51	3	70
Bezrobotni	2	8	24	50	16	138
Gospodynie domowe i inni	2	4	21	50	23	48
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	5	10	28	48	10	151
społecz. właścicieli	7	9	20	53	11	81
prywatnych i państwa	4	3	32	51	10	173
sekt. prywat. poza rolnict.	3	9	21	53	15	92
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 275 zł	1	7	20	56	17	117
276-399	3	9	23	52	13	89
400-549	5	5	22	55	12	180
550-799	3	7	31	47	12	143
Powyżej 799 zł	4	11	33	41	12	181
Ocena własnych war. mater.						
Złe	2	5	24	51	18	353
Średnie	3	9	26	44	17	453
Dobre	6	9	28	48	9	207
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	11	23	42	20	54
Raz w tygodniu	3	7	25	46	19	516
1-2 razy w miesiącu	2	9	30	50	10	164
Kilka razy w roku	5	4	24	53	14	175
W ogóle nie uczestniczy	5	10	26	49	10	103
Poglądy polityczne						
Lewica	4	7	26	51	12	310
Centrum	4	9	26	50	11	283
Prawica	3	11	34	36	17	198
Trudno powiedzieć	3	4	17	49	27	223